

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เริ่มตั้งแต่ที่ได้มีการนำพระราชบัญญัติทางการบัญชี พ.ศ. 2543 มาบังคับใช้ในเรื่องของการกำหนด ผู้มีหน้าที่ในการจัดทำบัญชี ผู้ทำบัญชี และกำหนดคุณสมบัติพื้นฐานของผู้ทำบัญชี โดยกำหนดคุณสมบัติทางการศึกษาสำหรับนักบัญชีที่จัดทำบัญชีให้สอดคล้องกับขนาดของธุรกิจ รวมทั้งบทลงโทษสำหรับการฝ่าฝืนหรือการไม่ปฏิบัติตาม ทำให้ภาครัฐและเอกชนต่างก็ตื่นตัว และให้ความสำคัญกับการจัดทำบัญชีและวิชาชีพบัญชีมากยิ่งขึ้น ซึ่งนอกจากคุณสมบัติของผู้ทำบัญชีที่ได้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการบัญชี 2543 แล้วนั้น การพัฒนาความรู้ต่อเนื่องทางบัญชี จะช่วยให้ นักบัญชีสามารถปรับตัวให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วในโลกธุรกิจ เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มต่อกิจการและความเชื่อมั่นแก่สาธารณชนต่อข้อมูลในรายงานทางการเงิน กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ จึงได้ออกประกาศกรมพัฒนาธุรกิจการค้า ซึ่งได้กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และระยะเวลาในการพัฒนาความรู้ต่อเนื่องทางวิชาชีพบัญชีของผู้ทำบัญชี พ.ศ. 2547 ซึ่งมีผลบังคับสำหรับผู้ทำบัญชีตั้งแต่วันที่ 10 สิงหาคม พ.ศ. 2547 เป็นต้นมา โดยผู้ทำบัญชีต้องเข้ารับการพัฒนาคะความรู้ต่อเนื่องทางวิชาชีพทุกกรอบ 3 ปี โดยในแต่ละรอบต้องมีจำนวนชั่วโมงไม่น้อยกว่า 27 ชั่วโมง และต้องเป็นกิจกรรมที่มีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการบัญชีไม่น้อยกว่า 18 ชั่วโมง ทั้งนี้ในแต่ละปีผู้ทำบัญชีจะต้องเข้ารับการพัฒนาคะความรู้ต่อเนื่องทางวิชาชีพไม่น้อยกว่า 6 ชั่วโมง

ซึ่งจากข้อกำหนดต่าง ๆ ที่กำหนดคุณสมบัติพื้นฐานของผู้ทำบัญชีและกำหนดให้ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีต้องพัฒนาคะรู้ต่อเนื่องทางบัญชีทุกปีนั้น ทำให้วิชาชีพบัญชีได้รับความเชื่อมั่นจากคนในสังคมในระดับหนึ่งว่านักบัญชี น่าจะเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ และให้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือกับองค์กรได้ หากแต่นักวิชาการอีกหลายท่านทั้งจากส่วนงานของภาครัฐและเอกชน ได้ให้แง่คิดกับนักบัญชีว่า นักบัญชีที่ดีควรมีการพัฒนาตนเอง อยู่เสมอ และสามารถปรับตัวในด้านต่าง ๆ ได้

สุวรรณ หวังเจริญเดช (2548) ได้กล่าวว่านักบัญชียุคใหม่จะต้องปรับตัวในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. นักบัญชีต้องเป็นผู้ที่ตื่นตัวและแสวงหาความรู้ในศาสตร์ หรือวิชาชีพอื่นที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพบัญชีให้มากขึ้น
2. นักบัญชีต้องเป็นผู้เรียนรู้และเข้าใจถึงแหล่งที่มาและที่ไปของข้อมูล

3. นักบัญชีต้องปรับตัวให้ทันกับเทคโนโลยีสารสนเทศที่เปลี่ยนแปลงไป
4. นักบัญชีต้องรู้จักปรับตัวเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในความต้องการของข้อมูล และ
ความเป็นผู้มีบทบาทสำคัญที่จะช่วยให้การบัญชีมีความทันสมัย
5. นักบัญชีต้องพัฒนาขอบเขตหน้าที่การงานและกิจกรรมที่กระทำจากการเน้นบันทึก
รายการการจัดทำบัญชีและรายงานการเงินไปเป็นกิจการที่ช่วยเพิ่มคุณค่าที่สามารถตอบสนอง
ทิศทางการบริหารขององค์กรได้
6. นักบัญชีต้องเข้าใจและออกแบบฐานข้อมูล เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลสำคัญใน
การสนับสนุนการตัดสินใจเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารระดับสูงได้
7. นักบัญชีต้องเป็นผู้ที่รับฟังเหตุผลและความคิดเห็นของผู้ร่วมงานและคนอื่น ตลอดจน
แสวงหาข้อมูลเพื่อความเข้าใจอย่างแท้จริง
8. นักบัญชีต้องเป็นผู้ที่พัฒนาและเฝ้าหาความรู้ใหม่ ๆ อยู่เสมอ ตลอดจนปรับปรุงตนเอง
อย่างต่อเนื่อง

ซึ่งจากแนวความคิดเหล่านี้ของนักวิชาการหลาย ๆ ท่านจึงทำให้นักบัญชีส่วนหนึ่งรู้สึก
ตื่นตัวและต้องการพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความสามารถเพิ่มมากขึ้น ประกอบกับการเปลี่ยนแปลง
ของโลกธุรกิจ ในปัจจุบัน ภาคอุตสาหกรรมและภาคธุรกิจได้มีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว อีกทั้ง
การดำเนินธุรกิจถูกปรับเปลี่ยนให้มีการดำเนินงานในลักษณะสากลมากขึ้นเพื่อระดมทุนจากตลาด
หลักทรัพย์หรือเพื่อสร้างความเชื่อมั่นจากนักลงทุนในต่างประเทศ ทำให้นักบัญชีในปัจจุบันต่างก็
ต้องปรับตัวในหลาย ๆ ด้านเพื่อให้ทันต่อการแข่งขันและทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วของโลก
ธุรกิจ ซึ่งทางเลือกหนึ่งในการพัฒนาตนเองของนักบัญชี ก็คือการเลือกที่จะศึกษาต่อในระดับที่สูง
ยิ่งขึ้น

ประกอบกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 – 2554) ระบุ
ว่า การพัฒนาคุณภาพการศึกษาขยายตัวเชิงปริมาณอย่างรวดเร็ว โดยจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของ
คนไทยเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องเป็น 8.5 ปี ใน 2548 และมีคนไทยที่คิดเป็นทำเป็นร้อยละ 60 ของ
ประชากร ส่วนการขยายโอกาสการเรียนรู้ตลอดชีวิตมีมากขึ้น แต่ความสามารถในการเชื่อมโยง
ความรู้กับการนำไปใช้ของคนไทยยังอยู่ในระดับต่ำ คุณภาพการศึกษาในทุกระดับลดลงอย่าง
ต่อเนื่องและยังล้าหลังกว่าประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งสาเหตุดังกล่าว จึงทำให้มหาวิทยาลัยหลาย ๆ แห่ง
มีการเปิดสอนในระดับที่สูงกว่าปริญญาตรีในหลายแขนงวิชาเพื่อพัฒนาคนให้คิดเป็นทำเป็นมาก
ยิ่งขึ้น ซึ่งสาขาวิชาการบัญชีก็เป็นอีกสาขาหนึ่งที่ทำให้นักบัญชีต่างก็ให้ความสนใจในการศึกษา
ต่อในระดับปริญญาโท โดยปัจจุบันพบว่าในแต่ละปีมีการผลิตบัณฑิต และมหาบัณฑิตทางด้าน

การบัญชีออกมาเป็นจำนวนมาก ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาถึงความต้องการมหัศจรรย์ทางการบัญชีของสถานประกอบการ และคุณลักษณะมหัศจรรย์ทางการบัญชีที่สถานประกอบการพึงประสงค์ การศึกษานี้เป็นประโยชน์ต่อการวางแผนการผลิตมหัศจรรย์ทางการบัญชีของสถาบันการศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชน ให้ตรงกับความต้องการของสถานประกอบการ อีกทั้งเป็นประโยชน์ต่อมหัศจรรย์ทางการบัญชีในการที่จะพัฒนาตนเองให้ตรงกับความต้องการของสถานประกอบการอีกด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการมหัศจรรย์ทางการบัญชีของสถานประกอบการ
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการคัดเลือกมหัศจรรย์ทางการบัญชีเข้าทำงาน
3. เพื่อศึกษาคุณลักษณะของมหัศจรรย์ทางการบัญชีที่พึงประสงค์ของสถานประกอบการ

ประกอบ

สมมติฐานของการวิจัย

จากการรับทราบข้อมูลข่าวสารในการรับสมัครพนักงานบัญชีตามสื่อโฆษณาต่าง ๆ อาทิ เช่น หนังสือพิมพ์ เว็บไซต์ต่าง ๆ และจากประสบการณ์ของผู้วิจัยเองพบว่าในการประกาศรับสมัครงานของแต่ละกิจการ มีการระบุความต้องการนักบัญชีของแต่ละกิจการไม่เหมือนกัน โดยในแต่ละกิจการมีการกำหนดคุณสมบัติของนักบัญชีที่ต้องการไว้แตกต่างกัน ทั้งในด้านวุฒิการศึกษา คุณสมบัติของพนักงานที่ต้องการ และขอบเขตของงานที่ได้รับมอบหมาย หรือแม้แต่การกำหนดค่าตอบแทนที่จะให้กับนักบัญชีไว้แตกต่างกัน และจากการศึกษาข้อกำหนดของกรมพัฒนาธุรกิจการค้าเรื่องคุณสมบัติของผู้ทำบัญชี ก็พบว่าการกำหนดระดับวุฒิการศึกษาของผู้ทำบัญชีแบ่งเป็น 2 กลุ่ม ขึ้นอยู่กับขนาดธุรกิจ ผู้วิจัยจึงคิดว่าประเภทของกิจการและขนาดของกิจการน่าจะมีผลต่อระดับความต้องการนักบัญชีของแต่ละสถานประกอบการจึงทำให้ผู้วิจัยตั้งสมมติฐานของการวิจัยไว้ดังนี้

H₁ : ประเภทธุรกิจที่แตกต่างกัน มีผลต่อความต้องการมหัศจรรย์ทางการบัญชีที่แตกต่างกัน

H₂ : ขนาดของกิจการที่แตกต่างกัน มีผลต่อความต้องการมหัศจรรย์ทางการบัญชีที่แตกต่างกัน

จากการศึกษาเรื่องมาตรฐานในการปฏิบัติงานด้านบัญชีของกิจการในบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์และไม่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ พบว่าการปฏิบัติงานด้านบัญชีของบริษัท

ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์มีกฎระเบียบและข้อบังคับในการปฏิบัติงานและมีความซับซ้อนของการปฏิบัติงานมากกว่า บริษัทที่ไม่ได้จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานการวิจัยในเรื่องของการศึกษาความต้องการหาบัณฑิตทางการบัญชีไว้ดังนี้

H3 : บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์มีความต้องการหาบัณฑิตทางการบัญชีแตกต่างจากบริษัทที่ไม่ได้จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์

ในปัจจุบันสาขาวิชาชีพบัญชีได้มีการปรับเปลี่ยนและแก้ไขมาตรฐานการบัญชีของไทยให้มีความเป็นสากลมากยิ่งขึ้น โดยใช้มาตรฐานการบัญชีสากล หรือเรียกอย่างย่อว่า IAS (International Accounting) เป็นเกณฑ์ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงและพัฒนามาตรฐานการบัญชีให้มีมาตรฐานเทียบเท่าสากลนั้น ทำให้กิจการอาจจำเป็นต้องมีการใช้บุคคลที่มีความรู้ทางวิชาการและทักษะวิชาชีพมากยิ่งขึ้น และจากงานวิจัยเรื่องการเลือกใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางบัญชี และคุณลักษณะของนักบัญชีที่กิจการพึงประสงค์ของมานพ สีเหลือง (2549) พบว่า คุณลักษณะของนักบัญชีที่กิจการพึงประสงค์ในลำดับที่ 1 คือด้านวิชาการและทักษะวิชาชีพ รองลงไปคือ ด้านคุณธรรมและจริยธรรม ผู้วิจัยจึงคิดว่าสถานประกอบการที่น่าที่จะพึงประสงค์หาบัณฑิตทางการบัญชีที่มีคุณลักษณะในด้านวิชาการและทักษะวิชาชีพเป็นลำดับแรกและพึงประสงค์คุณลักษณะด้านคุณธรรม จริยธรรม เป็นลำดับถัดมา เช่นกัน ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานในเรื่องความพึงประสงค์หาบัณฑิตทางการบัญชีไว้ดังนี้

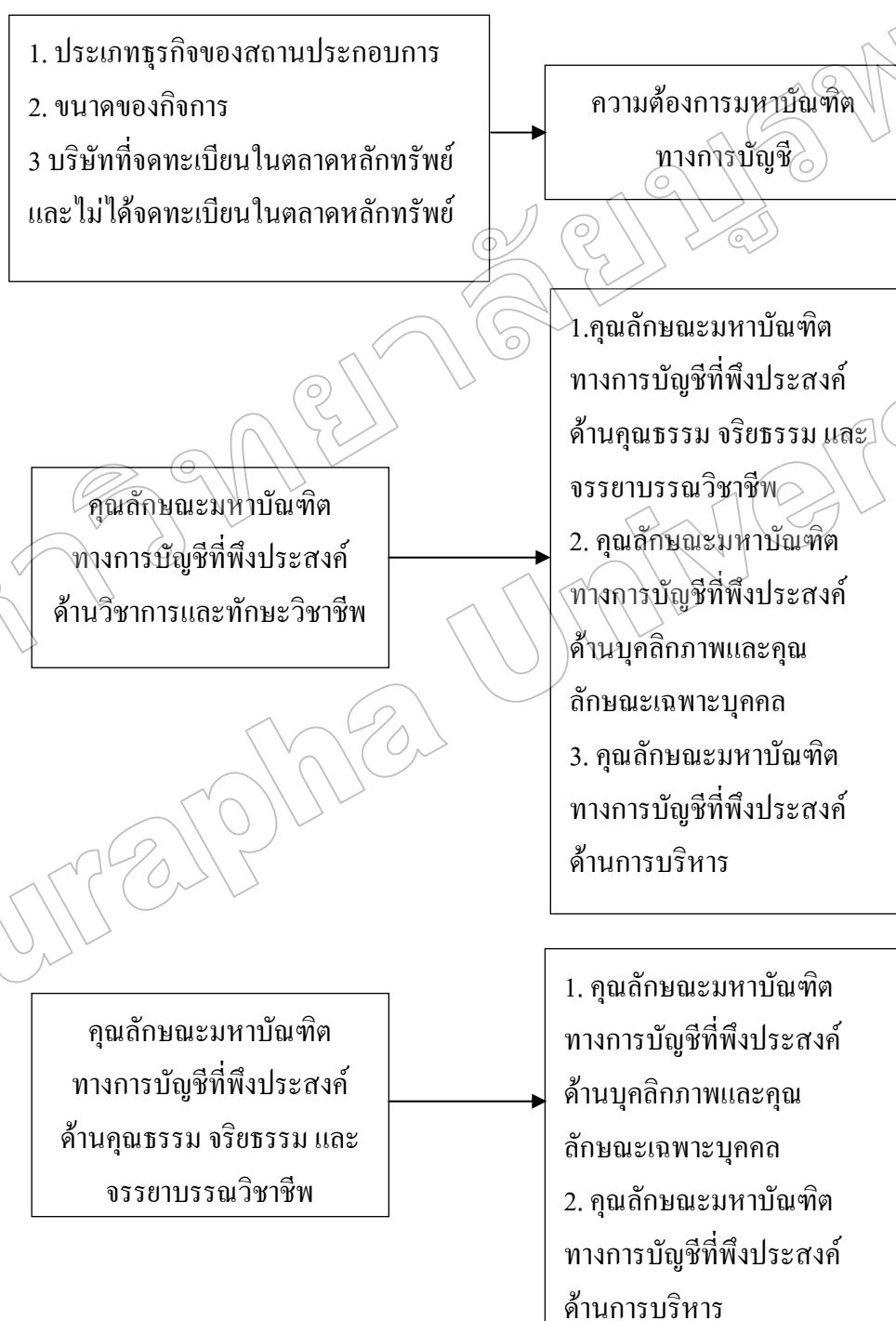
H4 : สถานประกอบการพึงประสงค์หาบัณฑิตทางการบัญชีที่มีคุณลักษณะด้านวิชาการและทักษะวิชาชีพมากกว่าคุณลักษณะด้านคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ ด้านบุคลิกภาพและคุณลักษณะเฉพาะบุคคล และด้านการบริหาร

H5 : สถานประกอบการพึงประสงค์หาบัณฑิตทางการบัญชีที่มีคุณลักษณะด้านคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ มากกว่าด้านบุคลิกภาพและคุณลักษณะเฉพาะบุคคล และด้านการบริหาร

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม



ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

1. ผลการวิจัยใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนของสถาบันอุดมศึกษาในการผลิตมหาบัณฑิตทางการบัญชีให้สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการ
2. เป็นแนวทางให้มหาบัณฑิตทางการบัญชีในการพัฒนาดตนเองให้มีคุณลักษณะตรงกับความต้องการของสถานประกอบการ
3. ผลการวิจัยจะทำให้ทราบถึงความต้องการมหาบัณฑิตทางการบัญชีของสถานประกอบการ ทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการมหาบัณฑิตทางการบัญชีและทราบถึงคุณลักษณะมหาบัณฑิตทางการบัญชีที่สถานประกอบการพึงประสงค์

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากร การศึกษาในครั้งนี้ ได้ทำการศึกษา 2 ส่วนคือ

1. สำรวจความต้องการมหาบัณฑิตทางการบัญชีและปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความต้องการมหาบัณฑิตทางการบัญชีของสถานประกอบการ
2. ศึกษาความคิดเห็นผู้บริหารของสถานประกอบการที่มีต่อคุณลักษณะของมหาบัณฑิตทางการบัญชีที่พึงประสงค์

ขอบเขตของเนื้อหา การศึกษาครั้งนี้มุ่งศึกษาในเรื่องดังต่อไปนี้

1. ความต้องการมหาบัณฑิตทางการบัญชี และปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการมหาบัณฑิตทางการบัญชีของสถานประกอบการ
2. ศึกษาคุณลักษณะของมหาบัณฑิตทางการบัญชีที่พึงประสงค์ของสถานประกอบการ

นิยามศัพท์เฉพาะ

คุณลักษณะ หมายถึง คุณลักษณะส่วนตัว บุคลิกภาพและความสามารถของบุคคล
 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ หมายถึง คุณลักษณะส่วนตัว บุคลิกภาพ และความสามารถ ที่ต้องการ

มหาบัณฑิตทางการบัญชี หมายถึง ผู้ที่จบการศึกษาระดับปริญญาโท สาขาการบัญชี หลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต หรือหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต (สาขาการบัญชี) หรือสาขาการบัญชีอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

บริษัทที่ไม่ได้จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ หมายถึง บริษัทจำกัดและ บริษัทมหาชน จำกัด ที่ไม่ได้จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และมีสินทรัพย์ถาวร 50 ล้านบาทขึ้นไป

บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ หมายถึง บริษัทมหาชนจำกัด ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

สถานประกอบการ หมายถึง บริษัทจำกัด บริษัทมหาชนจำกัด ที่มีสินทรัพย์ถาวร 50 ล้านบาทขึ้นไป

ผู้บริหารของบริษัทหมายถึง ผู้มีอำนาจในการบริหารงานทั้งหมดของสถานประกอบการ หรือผู้มีอำนาจในการบริหารงานในส่วนงานบัญชีของสถานประกอบการ นั้น เช่น กรรมการผู้จัดการ รองกรรมการผู้จัดการ ผู้ช่วยกรรมการผู้จัดการ ผู้จัดการแผนก ผู้จัดการฝ่าย ผู้อำนวยการฝ่าย เป็นต้น

ประเภทธุรกิจ หมายถึง ประเภทของกิจกรรมหลักที่สร้างรายได้ให้กับสถานประกอบการนั้น ๆ เช่น ธุรกิจบริการ กิจกรรมหลักคือการให้บริการแรงงาน ความรู้ หรือสินค้าที่จับต้องไม่ได้ เป็นต้น